

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

Η Τουρκία και η κρίση της Γάζας

Η ραγδαία αναζωπύρωση του Παλαιστινιακού κατέλαβε εξαπίνης την Αγκυρα, όπως και το σύνολο της διεθνούς κοινότητας, και την υποχρέωσε σε αλλαγή της στρατηγικής της στο Μεσανατολικό. Δεν πρέπει να ξεχνά κανείς τη συνάντηση του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και του πρωθυπουργού του Ισραήλ Μπενιαμίν Νετανιάχου τον Σεπτέμβριο στη Νέα Υόρκη στο πλαίσιο της Γενικής Συνελεύσεως του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Εκεί ανακοινώθηκε η επίσκεψη του πρωθυπουργού του Ισραήλ στην Αγκυρα με σκοπό την αποκατάσταση των διμερών σχέσεων με έμφαση στη συνεργασία των δύο κρατών στον κλάδο της ενέργειας. Είχαν περάσει σχεδόν δεκαπέντε έτη από τον περιβόητη αντιπαράθεση μεταξύ του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και του Σιμόν Πέρες στην σύνοδο του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ στο Νταβός τον Ιανουάριο του 2009 και δεκατέσσερα από την επίθεση του ισραηλινού στρατού κατά του στολίσκου που μετέφερε ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα τον Μάιο του 2010 που κόστισε τη ζωή σε δέκα τούρκους πολίτες.

Εκτοτε η Τουρκία επεδίωξε να αναδειχθεί στον εκπρόσωπο και προστάτη των απανταχού της Μέσης Ανατολής αδικημένων, προερχόντων των Παλαιστινίων. Καλλιέργησε ειδική σχέση πατρωνίας με τη Χαμάς στο πλαίσιο της υποστηρίξεως όλων των παρακλαδιών της Ισλαμικής Αδελφότητας στη Μέση Ανατολή. Η στρατηγική αυτή αύξησε μεν τη δημοφιλία της Τουρκίας μεταξύ των αράβων ισλαμιστών, υπονόμεισε όμως τη δυνατότητά της να λειτουργήσει ως μεσολαβητής ή ουδέτερος τρίτος σε οποιαδήποτε από τις διενέξεις της περιοχής. Η Τουρκία εθεωρείτο πλέον μέρος του προβλήματος και όχι οποιασδήποτε λύσεως. Η πρόσφατη προσπάθεια αποκαταστάσεως των σχέσεων με το Ισραήλ και την Αίγυπτο αποσκοπούσε ακριβώς στην επιστροφή της Τουρκίας στη διπλωματική κοινότητα της Μέσης Ανατολής, δεδομένης και της επιτυχίας του Ισραήλ να καλλιεργήσει τις σχέσεις του με τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, παρακάμπτοντας την Τουρκία.

Τα πρόσφατα γεγονότα ωστόσο ενεργοποίησαν τα αντιδυτικά και αντισημιτικά χαρακτηριστικά της τουρκικής κοινής γνώμης και ηγεσίας. Οι ογκώδεις διαδηλώσεις εναντίον του Ισραήλ που λαμβάνουν χώρα με κυβερνητική επίνευση, αλλά και η σπουδή να κηρυχθεί τριήμερο πένθος λόγω της επιθέσεως κατά του νοσοκομείου της Γάζας, δηλώνουν μια ταχεία αναδίπλωση της τουρκικής ηγεσίας σε μια ταυτοτικού χαρακτήρα ανάγνωση του Παλαιστινιακού ως πολέμου μεταξύ της Δύσεως και του Ισλάμ, με την Τουρκία να έχει σαφώς επιλέξει πλευρά.

Τούτων δεδομένων, οι προτάσεις του υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας Χακάν Φιντάν για την εισαγωγή ενός συστήματος εγγυήσεων στο Παλαιστινιακό με την Τουρκία σε ρόλο εγγυήτριας δυνάμεως για την Παλαιστίνη είναι πολύ δύσκολο να έχουν οποιαδήποτε απήχηση. Η δυσκολία αυτή δεν συνδέεται απλώς με την αποτυχία του συστήματος εγγυήσεων στην Κύπρο, με την Τουρκία να παραβιάζει την αποστολή της να προσάψει την ανεξαρτησία και εδαφική ακεραιότητα της Κύπρου, αλλά και με τη μειομένη τον τελευταίο καιρό επιρροή της Τουρκίας στη Μέση Ανατολή, συννεπία και της οικονομικής κρίσεως. Η επιρροή της Τουρκίας στη Χαμάς έχει φυλλορροήσει τον τελευταίο καιρό, καθώς το Κατάρ έχει αναδειχθεί στον βασικό πάτρωνα της οργάνωσης, παρέχοντας στέγη και πόρους στην ηγετική της ομάδα. Είναι πιθανότερο, λοιπόν, οιαδήποτε μεσολαβητική πρωτοβουλία για την απελευθέρωση των ισραηλινών ομήρων και την κατάπαυση του πυρός να απευθυνθεί προς την Ντόκα και όχι την Αγκυρα.

Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπιλνκέντ και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκός & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)